

Svar på Paula Lehmuskallios och 18 andra motion om att ändra bestämmelser som gäller snöplogning vid tomtanslutningar

VD/1593/00.02.00.03/2022

TeA/HW/MT/KW

Paula Lehmuskallio och 18 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

I samband med välfärdsområdesvalet betonade många, utöver tillgången till vård, också behovet av att förbättra äldre människors välbefinnande och trivsel i det egna hemmet så länge som möjligt. Det finns olika nya metoder för vård i hemmet med hjälp av vilka också en patient i dåligt skick kan få service i hemmet. Men hur är det utomhus?

En av de mest elementära frågorna kom inte upp i någon kommentar eller diskussion: Hur klarar sig äldre människor att ta sig ut ur sitt hem när det snöar rikligt? De några rikliga snöfall som redan fallit har gjort att flera äldre människor inte kunnat ta sig ut ur sina hem. Krafterna räcker inte till för att skotta snö. Lite snöskottning kanske går, men att skotta snö blandat med sand och salt som kommit med snöplogarna är för tungt. Just den här snön flyger från snöplogarna in på egnahemshusens gårdar till och med tre meter längre bort.

Invånarna ska enligt bestämmelserna hålla tomtanslutningen städad och fri. Det räcker ändå inte när snöplogen skuffar in snösörja från vägrenarna flera gånger om dagen. Var är rimligheten då egnahemsboende måste röja bort och förvara snö även från en allmän väg på sitt område? Det kan inte vara sant att vi ännu år 2022 måste godkänna det här förfarandet på grund av någon gammal inskrivning?

Jag har redan tidigare år lämnat in en fullmäktigemotion för att åtgärda saken, på så sätt att snöplogen antingen lyfter eller vänder plogbladet så att snön inte kommer in genom tomtanslutningen. Svaret har alltid varit det samma: "Det finns inte tid och tid är pengar!" Så det finns alltså inte tid att vända på en spak vid tomtanslutningen? Det är alltså fråga om pengar. Man vill spara in på transportkostnaderna genom att dumpa snön på invånarnas gårdar.

Oron är särskilt stor över äldre människor och människor i dåligt skick. Hur många hjärtattacker kan skottningen av tung snö ha orsakat.

Jag vädjar till mina ledamotskolleger. Låt oss ändra denna punkt i bestämmelserna och göra det möjligt för äldre människor att bo hemma en längre tid, så att de inte i förtid behöver flytta från sina kära hem på grund av rädslan för rikliga snöfall.

Stadsfullmäktige 31.1.2022 § 19

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Serviceområdet för gator och parker inom stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar på motionen:

Lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden är från år 1978. Enligt 4 § i lagen ankommer gatuunderhållet på kommunen. Tomtägaren är likväl, om inte något annat följer av 8 §, skyldig att hålla gångbanan invid tomten användbar genom att avlägsna snö och is som försvårar fotgängartrafiken på gångbanan samt sköta halkbekämpningen och avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning på gångbanan. Tomtägaren är dessutom skyldig att vid behov forsla bort snövallar som hopats på eller vid gångbanan samt att hålla rännstenen och regnvattenrännan på gångbanan fria från snö och is. Tomtägaren svarar också för underhållet av den infartsväg som leder till tomten.

Vanda stad beslutade 2.3.2009 § 17 att staden med stöd av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden sköter det vinterunderhåll av trottoarer och den renhållning av gator som hör till tomtägarens uppgifter, med de undantag som föreslås längre ner. Staden ansvarar också för eventuella ersättningskrav. Tomtägaren svarar för underhållet av den väg som leder till tomten och avlägsnandet av skräp, för annan renhållning och för att hålla växtligheten i vårdat skick på det grönstråk som sträcker sig högst tre meter från tomtgränsen och gränsar direkt till tomten och även dikets område enligt lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden. Tomtägaren sörjer också för avlägsnandet av sådant löst skräp vid den egna tomten som närmast sker för hand, ända fram till körbanans kant. För det arbeten som sköts av staden tas ingen ersättning ut av tomtägaren

Miljöministeriet har under våren 2022 börjat utvärdera hur lagen om underhåll och renhållning av gator fungerar. Syftet med utvärderingen av lagens funktion är att åstadkomma en utvärdering av hur lagen fungerar ur olika perspektiv som underlag för en total revidering av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden. Bakgrunden till arbetet är en motion om granskning av lagen, som lämnades in av Helsingfors stad i mars 2020 och även understöddes av de övriga stora städerna och Kommunförbundet. En ändring av ansvaret för underhåll av tomtanslutningar har inte tagits upp vid beredningen och detta ligger inte heller i städernas intressen.

Vanda har över 10 000 tomtanslutningar enligt en uppskattning utgående från antalet byggda fastigheter. Efter snöfall måste hela gatunätet fås i funktionsdugligt skick inom en rimlig responstid, för att alla kommuninvånare ska ha jämlika möjligheter att ta sig till jobbet, skola och service och för att företagens logistik ska fungera. En separat röjning av varje tomtanslutning eller justering av plogristerna gör ofrånkomligen enskilda arbetsmaskiners prestationer märkbart långsammare, vilket betyder att plogningen av hela gatunätet också blir långsammare. Om stadens målsättning är att samtidigt hålla både tomtanslutningarna och gatunätet öppna, krävs det till och med en dubbel maskin- och personalkapacitet i förhållande till nuläget under dagar med snöyra. Normalt har det reserverats en mycket begränsad mängd av stadens egna och olika entreprenörers plogningsmateriel och personal för arbete under vintern som i praktiken inte längre kan utökas under enskilda snöyor eller genast efter sådana, eftersom samma snöläge råder i grannkommunerna och på privata tomter. Avtalstekniskt blir det igen dyrt att reservera extra kapacitet på förhand, även om den inte heller skulle behövas under snölösa vintrar.

Utöver anslagen är det praktiska problemet med underhållet av tomtanslutningar ur gatuhållarens synvinkel att det är fråga om privata konstruktioner som inte nödvändigtvis dimensionerats för det tunga underhållsmateriel som används av staden. Maskinellt underhåll av tomtanslutningar som utförs av staden skulle oundvikligen orsaka skador, som det tar tid att utreda efter att snön har smält. Vid anslutningarna finns också konstruktioner som anslutningstrummor, som inte har dimensionerats eller

byggts för att underhållas. En del av tomtanslutningarna bör därför byggas på nytt av staden för att de överhuvudtaget ska kunna underhållas på ett rationellt sätt. Detta skulle inte vara jämlikt med tanke på alla skattebetalare. Å andra sidan sträcker sig gatuhållarens befogenheter endast fram till gatuområdets gräns, varvid den del av tomterna som ligger mellan den egna hemdörren och gatuområdet i varje fall skulle fortsätta att ingå i invånarens eget underhåll.

Äldre människors boende i hemmet är en värdefull sak för samhället och det är utan tvivel ändamålsenligt att stödja detta också i Vandas småhusområden, om staden samt Vandas och Kervos välfärdsområde fattar ett gemensamt beslut om detta. Att sköta denna sak på ett övergripande sätt kräver ett fungerande samarbete mellan välfärdsområdet och staden och att man kommer överens om kostnadsfördelningen. Endast välfärdsområdet vet adresserna till dem som behöver hjälp med snöröjningsarbete och kan bäst fastställa de kriterier, genom vilka servicen eventuellt erbjuds invånarna. Staden har igen erfarenhet av att upphandla och ordna plogningstjänster. Det skulle vara ändamålsenligt att upphandla tjänsterna från privata serviceproducenter som konkurrensutsatts och de bör också omfatta vägar och bilplatser inne på tomten, för att uppnå önskad effektivitet.

Stadsstyrelsen 20.6.2022 § 19

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Paula Lehmuskallio och de 18 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 8.8.2022 § 24

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Paula Lehmuskallio och de 18 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att återremittera ärendet för beredning.

Serviceområdet för gator och parker inom stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt kompletterande svar på motionen:

Antalet dagar med snöyra varierar stort varje år, under snövintrar uppgår antalet plogningar till cirka 20–30 och av dessa utgör 5–6 av dagar med kraftig snöyra. Under den snöfria vintern 2020 var inget

plogmateriel i användning en enda gång. Antalet plogningar beräknas genomsnitt uppgå till cirka ett tiotal om året.

Importörer och tillverkare har hydrauliska strängsamlare, eller snöstoppar på yrkesspråk, som tilläggsutrustning för plogar i sina urval. För närvarande är endast några enstaka arbetsmaskiner utrustade med snöstoppar. För närvarande är endast några enstaka arbetsmaskiner utrustade med snöstoppar. Som namnet anger stoppar en snöstopp den snö som samlats i plogen vid sidan om, till exempel vid en tomtanslutning. Enligt de erfarenheter som Helsingfors och Vanda har fungerar snöstopparen inte ordentligt i täta bostadsområden utan lämpar sig bättre i lantliga förhållanden.

Tomtanslutningarna i småhusområden ligger verkligen tätt, till och med på 3–5 meters avstånd från varandra. Mellan anslutningarna i gatuområdet eller i gatuområdets närhet finns dessutom postlådor, sopskydd o. dyl., som det också måste röjas väg till. I täta områden med flervåningshus finns det på motsvarande sätt dörrar o. dyl. mot gatuområdet. I praktiken finns det inget tomt utrymme för den snö som kommer ut från plogen.

Dessutom går snöstopparna lätt sönder vid frekvent användning. Om en arbetsmaskin som är försedd med snöstoppar går sönder, måste den eventuellt ersättas med en annan maskin som saknar motsvarande egenskaper. Då kan staden inte producera samma nivå på servicen för tomtanslutningarnas del, vilket leder till otrevlig respons från kommuninvånarna och eventuella ersättningskrav till staden.

I Vanda pågår för närvarande tre områdesentreprenader i gatu- och grönområdena: Korso storområdesentreprenad (2018–2022), Björkby storområde (2019–2023) och Håkansböle storområde (2022–2026). I alla dessa entreprenader ingår optionsåren 1+1. Korsos områdesentreprenad har genom biträdande stadsdirektörens beslut förlängts fram till 31.5.2023 under det första optionsåret. Följande konkurrensutsättningar sker tidigast 2023 (Korso och Björkby) och senast 2024 (Korso) eller 2025 (Björkby).

Vid anbudsbegäran under följande områdesentreprenad kan man som option begära rengöring av tomtanslutningar eller prispåverkan när det gäller plogmateriel som heltäckande har snöstopparutrustning. I anbudsbegäran bör det beaktas att även halkbekämpningen av den plogade anslutningen hör till den som utför plogningen. Optionerna i anbudsbegäran lär kräva att det förs en marknaddialog på förhand, eftersom de sannolikt påverkar entreprenörernas villighet att lämna anbud och sålunda entreprenadens pris. Vad underhållsentreprenader beträffar finns det inget direkt överutbud på underhållsentreprenörer på marknaden och extra krav kan skrämja bort potentiella anbudsgivare. Stadsrumsnämnden kan om den vill fatta beslut om att ta i bruk eller förkasta ovan nämnda option. Om man fattar beslut om att ta i bruk optionen, måste motsvarande tilläggsanslag reserveras för följande år, eftersom ovan nämnda tilläggsutgift inte kan täckas genom att man sparar i andra verksamheter inom serviceområdet.

Om man vill göra plogningen av anslutningarna med omsorg, krävs det minst en dubbel personal- och maskinkapacitet under dagar med snöyra. Anslutningarna måste fås upp så gott som genast i varje område, och samtidigt, för att kommuninvånarna ska ha jämlika möjligheter att komma fram till jobbet och nå all service.

I sista hand är det fråga om de enskilda förarnas inställning, yrkesskicklighet och i synnerhet hur detaljerat de känner den egna plogrutten. Om serviceområdet kan betona och på ett pålitligt sätt bedöma ovan nämnda faktorer i våra framtida upphandlingar av entreprenader och arbetsmaskiner har

detta en stor effekt på kommuninvånarnas boendetrivsel och på responsmängden. Under den senaste tiden har arbetsmaskinernas utveckling varit mycket återhållsam och från det hållet finns det ingen betydande hjälp att vänta på det begripliga problem som invånarna i småhus upplever under snövintrar.

Stadsstyrelsen 5.9.2022 § 25

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Paula Lehmuskallio och de 18 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 19.9.2022 § 12

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Behandling:

Ledamoten Paula Lehmuskallio lämnade följande förslag till återremittering under behandlingen av ärendet:

”Vanda stad sätter måldatumet till år 2024, inom loppet av vilket alla avtal som ingåtts om snöplogning har skrivits om. Efter detta uppstår det inte längre snövallar på samma sätt vid egnahemshusens tomtanslutningar när det plogas. Detta beslut är för Vanda stad en faktor som stärker stadens attraktionskraft och förmåga att hålla kvar människor i staden och dessutom en hedersbevisning till de pensionärer som bor i Vanda stad, av vilka tusentals bor i egnahemshus.

Detta gör det också möjligt för äldre personer att bo längre hemma och underlättar kostnaderna för hälsovården. Eftersom rengöringen av tomtanslutningen från snö, salt och sand för många är en övermäktig uppgift och anledning till oro för den egna hälsan.”

Lehmuskallios förslag till återremittering understöddes av ledamoten Markku Weckman.

Ordföranden konstaterade att man måste hålla omröstning om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder en fortsatt behandling av ärendet röstar ja, medan de som understöder Lehmuskallios förslag om återremittering röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 44 ja-röster, 21 nej-röster medan två röstade blankt, varvid ordföranden konstaterade att förslaget till återremittering förkastats.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Det antecknades att ledamoten Paula Lehmuskallio lämnade följande uttalande till protokollet, som understöddes av Kristdemokraternas fullmäktige-grupp, Sannfinländarnas fullmäktige-grupp, Rörelse Nus och Svenska folkpartiets fullmäktige-grupp samt ledamöterna Tarja Eklund, Sirpa Kauppinen, Eeva Tikkanen och Hussein al-Tae:

”Vanda stad sätter måldatumet till år 2024, inom loppet av vilket alla avtal som ingåtts om snöplogning har skrivits om. Efter detta uppstår det inte längre snövallar på samma sätt vid egnahemshusens tomtanslutningar när det plogas. Detta beslut är för Vanda stad en faktor som stärker stadens attraktionskraft och förmåga att hålla kvar människor i staden och dessutom en hedersbevisning till de pensionärer som bor i Vanda stad, av vilka tusentals bor i egnahemshus. Detta gör det också möjligt för äldre personer att bo längre hemma och underlättar kostnaderna för hälsovården. Eftersom rengöringen av tomtanslutningen från snö, salt och sand för många är en övermäktig uppgift och anledning till oro för den egna hälsan.”

Bilaga:

- Paula Lehmuskallios och 18 andra ledamöters undertecknade motion om att ändra bestämmelser som gäller snöplogning vid tomtanslutningar
- Omröstningsrapport FGE 19.9.2022 § 12

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärstörbud

Närmare information:

Henry Westlin, tfn 0400 417 436, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi